

Homer, *Ilias I*, 1-305

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος

οὐλομένην, ἦ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,

πολλὰς δ' ἵφθιμους ψυχὰς "Αἴδι προῖαψεν

ἡρώων, αύτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν

5 οἰωνοῖσι τε πᾶσιν, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,

ἔξ οὖ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε

Ἄτρεῖδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;

Λητοῦς καὶ Διός υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθεὶς

10 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὤρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,

οῦνεκα τὸν Χρύσην ἡτίμασεν ἀρητῆρα

Ἄτρεῖδης. "Ο γὰρ ἥλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν

λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα

στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος

ἡ μῆνις Groll - ἄειδε = ἄδε - Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος *Gen. Sg.*

οὐλομένην ν. (ἀπ)ολλυμαι – μυρί' = μυρία – ἄλγε' = ἄλγεα ν. τὸ ἄλγος, -ους Leid – ἔθηκε schuf

ἴφθιμος stark, m., *weil es ψυχαί von Männern sind* – προ-ιάπτω vorwerfen – "Αἴδι = "Αιδη

ἐλώρια n. *Pl.* Beute – κύνεσσι = κυσί – τεῦχε ≈ ἐποίει

οἰωνός (Aas)vogel – ἐτελείετο = ἐτελεῖτο

τά Artikel – τὰ πρῶτα zu ἔξ οὖ zur genauen Bezeichnung des Zeitpunkts, vgl. Kallimachos *Lav. Pall.* 106 – δια-στήτην 3. P. Dual Ind. Aor. v. δι-ίσταμαι sich trennen - ἐρίσαντε Part. Aor. Nom. Dual v. ἐρίζω streiten
ό ἄναξ, -ακτος Herr, Herrscher

σφωε Akk. Dual zu αὐτός – ξυν-ήκε = συν-ήκε

ὅ demonstr. – Λητώ, Λητοῦς Leto – χολόομαι wütend sein

νόσον – ἀνά + Akk. über... hin – ὤρσε ν. ὄρνυμι schicken - ὀλέκω fallen, sterben – λαός = λεώς (Heer)volk

οῦνεκα weil – τόν demonstr. – ὁ ἀρητήρ, -ῆρος Priester

ὅ demonstr. – θοός schnell – νῆας = ναῦς

θυγατέρα – ἀπερείσιος unendlich, unermesslich – ἄποινα n. *Pl.* Buße, Lösegeld

στέμμα < *στεφμα vgl. στέφανος Kranz oder Binde, hier am Stab befestigt - ἐκη-βόλος weit-treffend

15	χρυσέψ όντα σκήπτρω, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιούς, Ἄτρεῖδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·	έψ <i>einsilbig und, da Vokal folgt, kurz gemessen</i> – σκῆπτρον Priesterstab – λίσσομαι (an)flehen Ἄτρεῖδα A. <i>Dual</i> – κοσμήτορε A. <i>Dual</i> v. κοσμήτωρ, -ορος Ordner – λαός = λεώς Heervolk
	»Ἄτρεῖδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί, ύμνη μὲν θεοὶ δοίεν 'Ολύμπια δώματ' ἔχοντες ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἵκεσθαι·	έῦ-κνημις mit den guten Beinschienen τὸ δῶμα, -οτος Wohnstatt έκ-πέρθω zerstören – -οιο = -ου G. Sg. – ἵκεσθαι = ἀφ-ικέσθαι
20	παῖδα δ' ἔμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι, ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα.«	τά demonstr. – δέχεσθαι <i>imperat. Infinitiv</i> άζομαι verehren, heilige Scheu empfinden vor
	"Ἐνθ' ὄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆτα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα· ἄλλ' οὐκ Ἄτρεῖδῃ Ἅγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ, 25 ἄλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·	ἐπ-ευ-φημέω mit lauten Rufen Zustimmung bekunden, <i>mit religiösem Unterton</i> θ' = τε – ἱερῆτα = ἱερέα v. ὁ ἱερεύς Priester – ἀγλαός glänzend – δέχθαι = δέξασθαι ἀνδάνω gefallen κακῶς <i>hier</i> : in Schande – κρατερός machtvoll, hart – ἐπι-τέλλω befehlen <i>Tmesis</i>
	»Μή σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὗτις ίόντα· μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκήπτρον καὶ στέμμα θεοῖο. Τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν	ό γέρων, -οντος alter Mann – κοιλός hohl, κοιλῆσ(ιν) ep. Dat. Pl. – κιχάνω antreffen δηθύνοντ' = δηθύνοντα v. δηθύνω verweilen τοι = σοι – χραίσμεω Schutz bieten – -οιο = -ου τὴν demonstr. – πρίν <i>hier im Hauptsatz</i> eher – μιν = αὗτήν – τὸ γῆρας, -ος Alter – ἐπ-εισιν v. ἐπ-ιέναι

30 ήμετέρω ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἀργεῖ τηλόθι πάτρης

ἰστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν·
ἀλλ' ἵθι μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι.«

»Ως ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ·
βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
35 πολλὰ δ' ἐπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἡρᾶθ' ὁ γεραιός
Ἄπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἥψικομος τέκε Λητώ·

»Κλῦθι μεν, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
κίλλαν τε ζαθένην Τενέδοιό τε ἴφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
40 ἢ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα μηροί' ἔκηα
ταύρων ἡδ' αἰγῶν, τὸ δέ μοι κρήνην ἔέλδωρ·
τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.«
»Ως ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἄπόλλων,

τηλόθι *m.* *G. fern* – ἡ πάτρα = ἡ πατρίς

ὁ ιστός *Webstuhl* - ἐπ-οίχομαι *sich zu etw. begeben* – τὸ λέχος, -ους *Lager* - ἀντιά *hier teilen*
ἵθι *partikelhaft, emphat. Zusatz zu* μή μ' ἐρέθιζε – ἐρεθίζω *reizen* – σαώτερος *ist vor* ὡς
gezogen sicherer (als wenn du nicht gehorchst) – νέηαι < νέησαι *v. νέομαι heimkehren*

ἔφατ(o) = ἔφη – ἔδεισεν < * ἔδεισεν – ὁ *echter Artikel (selten!)*

ἀκέων *still, schweigend* – ὁ / ἡ θίς, θινός *Strand* – πολύ-φλοισβοιο laut rauschend; -οιο *Gen. Sg.*
ἐπειτ' = ἐπειτα – ἀπ-άνευ-θε *abseits, weg* – κίω *gehen* – ἀράομαι *beten*
τόν = ὅν – ἥψι-κομος mit dem schönen Haar

κλύω + *Gen. (er)hören* – μεν = μου – ἀργυρότοξ' = ἀργυρότοξε – ἀμφι-βαίνω *sich (mit gespreizten Beinen)*
schützend über... stellen, *vgl. 17, 4ff. Menelaos verteidigt den gefallenen Patroklos:*

Ἀμφὶ δ' ἄρ τοιτῷ βαῖν' ὡς τις περὶ πόρτακι μήτηρ..., πόρταξ *Kalb*
ὦς περὶ Πατρόκλῳ βαῖνε ξανθὸς Μενέλαος. ὡς (*Akzent!*) = οὔτως
Πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντος ἔτσην, πρόσθε *vor* – οἱ έαυτῷ – ἔτση *gleichmäßig*
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὃς τις τοῦ γ' ἄντιος ἔλθοι. ἀπο-κτεῖναι – μεμαώς *gedenkend* – τοῦ = τούτου
ζά-θεος = διά-θεος *allerheiligst* – ἴφι *adv.* < (*F*)*ī* (*vgl. lat. uis*) + -φι *Instrumentalis-Suffix* *machtvoll* –
ἀνάσσω *sonst bei Homer meist mit dem Dat.*

Σμινθεύς "Herr der Mäuse" ((σ)μῖς = μῦς), *eine kleinasiatische Bauerngottheit, die die Ernte vor Mäusefraß*
schützen sollte und dem Apollonkult einverleibt worden war – χαρίεντ' = χαρίεντα – νηὸν = νεών *Tempel*
κατὰ... ἔκηα *Tmesis* – πίων, -ονος *fettumwickelt* – τὸ μήριον *Schenkel (von Opfertieren)* – ἔκηα = ἔκαυσα

ἡδ' = ἡδέ = καὶ – τὸ *demonstr.* – κραιαίνω *gewähren* – τὸ ἐ(Φ)έλδωρ *Wunsch*

τίσειαν *v. τίνω bezahlen, büßen* – σοῖσι = σοῖς – τὸ βέλος (*βάλλω*) (*Wurf*)*geschoss, Pfeil*

κλύω (*er)hören* – τοῦ *demonstr.*

βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιο καρήνων χωόμενος κῆρ

45 τόξ' ὥμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην·
ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὁῖστοι ἐπ' ὥμων χωομένοιο
αὐτοῦ κινηθέντος· ὃ δ' ἦτε νυκτὶ ἐοικώς.
"Εζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἵὸν ἔηκε,
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖ.

50 Ούρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκές ἐφιεὶς
βάλλ· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.

'Εννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὢχετο κῆλα θεοῖο,
τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
55 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος "Ηρη·
κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥά θνήσκοντας ὄράτο.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὄμηγερέες τε γένοντο,
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
»Ἄτρεῖδη, νῦν ὅμμε παλιμπλαγχθέντας ὕπω

60 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,

τὸ κάρηνον Haupt, *hier Gipfel* – χώομαι grollen – τὸ κῆρ, κηρός Herz

τὰ τόξα *n. Pl.* (Pfeil und) Bogen – ἀμφ-ηρεφής rundum geschlossen - ἡ φαρέτρα Köcher
κλάγγω klirren – ἄρα = ὁ ὁῖστος Pfeil
ἦτε = ἦει

ἔζομαι = καθ-έζομαι – ἀπ-άνευ-θε *s. 35* – ὁ ἵος Pfeil
ἡ κλαγγή das Klirren – ὁ βιός Bogen
ὁ ὄρεύς / ούρεύς, -ῆος Maultier – ἐπ-οίχομαι *hier angreifen* – ἀργός *eig.* glänzend, *hier schnell*
ἔχε-πευκής, -ές spitz
βάλλ· = βάλλε, *Aspekt!* – ἡ πυρά Scheiterhaufen – ὁ νεκύς, -ύος Leichnam, Toter – θαμειός dicht

ἐνν-ῆμαρ adv. 9 Tage lang – τὸ κῆλον Geschoss
τῇ Artikel – ἀγορήν-δε zum Versammlungsplatz (*noch nicht "Marktplatz"*) – ὁ λαός = λεώς (Kriegs)volk
λευκ-ώλενος mit den weißen Armen
κήδομαι + Gen. sich sorgen – ῥα = ἄρα
ἀγείρω versammeln, ἤγερθεν = ἤγέρθησαν – ὄμηγερής versammelt

ὅμμε *aoīl* = ἡμᾶς – παλιμ-πλάζομαι zurückgetrieben werden – ὕπω = οἴομαι
ἄψ wieder – ἀπο-νοστέω nach Haus zurückkehren – κεν = ἄν

εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμάκι καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.

Ἄλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν ἡ Ἱερῆα

ἡ καὶ ὄνειροπόλον – καὶ γάρ τ' ὅναρ ἐκ Διός ἔστιν –,

ὅς κ' εἴποι, ὃ τι τόσσον ἔχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,

65 εἴτ' ἄρ' ὅ γ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται ἡδὲ ἐκατόμβης,

αἴ κέν πιας ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων

βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμύναι.«

"Ἡτοι ὁ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ὀνέστη

Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὅχ' ἄριστος,

70 ὃς ἥδη τά τ' ἔόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἔόντα,

καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν "Ιλιον εἴσω

ἢν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·

ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·

»Ω Ἀχιλεῦ, κέλεαί με, Διῖ φίλε, μυθήσασθαι

75 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος·

τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὅμοσσον

εἰ δὴ ≈ ἐπειδή – δαμάκι bezwingen – ὁ λοιμὸς Krankheit

ἄγε vgl. Ἰθι 32 – ὁ μάντις, -εως Seher – ἐρέω = ἐρωτάω

ὁ ὄνειρο-πόλος Traumdeuter

κ' = κε = κεν – τόσσον = τόσον = τοσοῦτο(v)

ἡ εὔχωλή Gebet, Gelöbnis – ἐπι-μέμφομαι Vorwürfe machen – ἡδὲ = ἡδέ = καί – ἐκατόμ-βη
Opfer (*urspr. 100 Rinder*, ἐκατὸν βοῦς)

ὁ ἀρνός Schaf – ἡ κνίση Rauch/Duft von verbranntem Fleisch – τέλειος vollkommen

ἀντιάω + Gen. sich etw. holen kommen, annehmen – ἀπό... ἀμύναι + Dat. abwehren von jdm., *Tmesis* –
ὁ λοιγός Krankheit

ὥς Akzent! – κατ'... ἔζετο *Tmesis*

ὁ οἰωνόπολος Seher, der den Vogelflug deutet – ὅχ' = ὅχα adv. bei weitem

ὅς pos.-lang wegen (F)ἥδη < * *F*ἥδ- – quae sint, quae fuerint, quae mox ventura trahantur V. Georg. 4, 393

ἡγέομαι + Gen. anführen, + Dat. den Weg zeigen – εἴσω hinein; "Ιλιον hier Priamos' Herrschaftsgebiet

ἢν διὰ μ. = διὰ τήν μ. αὐτοῦ – τήν = ἢν – οἱ = αὐτῷ – πόρω = πορίζω verschaffen, geben

σφιν = αὐτοῖς – ἐύ = εὖ – ἀγορέω = ἀγορεύω – μετα-λέγω + Dat. unter, zu jd. sprechen

κέλεαί < * κέλεσαι – μυθέομαι deuten, interpretieren

ἐκατη-βελέτης = ἐκη-βόλος – -ός dor. Gen. Sg.

τοί = σοί – σύν-θεο Imp. Aor. Sg. v. συν-τίθεμαι verstehen – ὅμοσσον = ὅμοσον Aor. v. ὅμνυμι

ἢ μέν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν.

Ἡ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων

Ἀργείων κρατέει καί οἱ πείθονται Ἀχαιοί·

80 κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἄνδρὶ χέρῃ·

εἴ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,

ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅφρα τελέσσῃ,

ἐν στήθεσσιν ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι, εἴ με σαώσεις.«

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὡκὺς Ἀχιλλεύς·

85 »Θαρσήσας μάλα εἰπὲ θεοπρόπιον, ὅ τι οἶσθα·

οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα Διῆς φίλον, ὦ τε σύ, Κάλχαν,

εὔχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,

οῦ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο

σοὶ κοίλης παρὰ νηυσί βαρείας χείρας ἐποίσει

90 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἴπης,

ὅς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὔχεται εἶναι.«

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ηὗδα μάντις ἀμύμων·

ἢ μέν = ἢ μήν – πρό-φρων wohlgesinnt – ἀρήγω helfen

χολόω *Akt. transitiv* erzürnen – -εμεν = -ειν *Endung d. Inf. Akt.*

καὶ οἱ... οἱ = αὐτῷ, *der Relativsatz geht in einen Hauptsatz über*

ὅτε χώσεται = ὅταν χώσηται zürnen – χέρης, -ες *Positiv* zu χείρων

αὐτ-ήμαρ am selben Tag – κατα-πέσσω "verdauen", herunterschlucken

μετ-όπισθεν danach – ὅφρα + *Konj.* = ἔως – τελέω vollenden, zur Ausführung bringen

τὸ στήθος, -ους Brust – ἐοῖσι = αὐτοῦ – φράζω, *hier Med., bei Homer nicht sagen, sondern überlegen*

ἀπ-αμείβομαι antworten – ὡκύς schnell

Θαρσέω = Θαρρέω *im Präs.* zuversichtlich sein – τὸ θεο-πρόπιον Götterspruch

Κάλχαν *Vokativ* zu Κάλχας, -αντος

ἡ θεο-προπία = τὸ θεο-πρόπιον

ἐμεῦ = ἐμοῦ – δέρκομαι blicken – ἡ χθών, χθονός Erde – -οιο *Gen. Sg.*

κοίλης *ep. Dat. Pl. wie 26* – ἐπ-οίσει ν. ἐπι-φέρω

ἦν = ἐάν

νῦν *hier ja, schließlich* – εὔχομαι *hier von sich behaupten*

αὐδάω sprechen – ὀ-μύμων untagdig

»Ού ταρ ὅ γ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται οὐδ' ἑκατόμβης,

ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἡτίμησ' Ἀγαμέμνων,

95 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,

τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἥδ' ἔτι δώσει·

οὐδ' ὅ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,

πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην

ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἵερὴν ἑκατόμβην

100 ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν.«

"Ητοι ὅ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ὀνέστη

ἥρως Ἄτρεῖδης εύρὺν κρείων Ἀγαμέμνων

ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι

πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετώντι ἔικτην·

105 Κάλχαντα πρώτιστα κάκ' ὄσσόμενος προσέειπε·

»Μάντι κακῶν, οὐ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·

αἰεί τοι τὰ κάκ' ἔστι φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,

ἐσθλὸν δ' οὔτέ τί πω εἶπας ἔπος οὕτ' ἐτέλεσσας·

ἔνεκ' = ἔνεκα

τοῦνεκα = τοῦ ἔνεκα = τούτου ἔνεκα – ἥδε = καί

ἀ-εικής unziemlich, schändlich – ὁ λοιγός Verderben – ἀπ-ωθέω zurückdrängen, entfernen

ἐλίκ-ωψ mit rollenden (= vll. jugendlich-lebhaften) Augen - ἡ κούρη = κόρη < * κόρFā Mädchen

ἀ-πρίατος ohne Kaufpreis – ἀν-άποινος ohne Lösegeld

μιν = αὐτόν – ἰλάομαι besänftigen – πεπίθοιμεν Aor. m. Reduplikation

ὡς Akzent! – κατ'... ἔζετο Tmesis

εύρύς weit(hin) – κρέω herrschen

ἀχνυμαι sich ärgern – τὸ μένος Macht, Leidenschaft, Wut – ἀμφί-μελας umdunkelt, umnachtet

πίμπλημι im Akt. erfüllen – ὅσσε Dual die Augen – λαμπετάω leuchten - ἔικτην Plqpf. Dual zu ξοικα gleichen

κακ' = κακά – ὄσσομαι (verheibungsvoll) anschauen, zus. m. κακά zu lesen

τό generisch – κρήγυος nützlich, gut

τά s.o.

εἶπας < * Φεῖπας – ἔπος < * Φέπος

καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις,

110 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει,

οῦνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηῆδος ἄγλά' ἅποινα

οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν

οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα

κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερείων,

115 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὕτ' ἂρ φρένας οὔτέ τι ἔργα.

Ἄλλὰ καὶ ὡς ἔθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·

βούλομ' ἐγὼ λαὸν σῶν ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.

Αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἔτοιμάσατ', ὅφρα μὴ οἶος

Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἕοικε·

120 λεύσσετε γάρ το γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλῃ.«

Tὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·

»Ἄτρεῖδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,

πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;

Οὐδέ τί που ἵδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλά·

θεο-προπέω prophezien

σφιν = αὐτοῖς

ἀγλά' = ἄγλαά

βούλομαι (*wie öfters*) = μᾶλλον βούλομαι vorziehen

οἴκοι *mit langer Endung (Akzent!) lokat.* zu Haus, *hier* in meinem Besitz – προβέβουλα vorziehen

κουρίδιος rechtmäßig angetraut – ἡ ἄλοχος Gattin – ἔθεν = αὐτῆς – χερείων = χείρων

τὸ δέμας (hoher) Wuchs – ἡ φυή Gestalt – αἱ φρένες Verstand

καὶ ὡς = καὶ οὕτως auch so, trotzdem – μεναι *Endung d. Inf. Akt.* – τό *demonstr.*

βούλομαι s. 112 – ἔμμεναι = εἶναι

αὐτίχ' = αὐτίκα – ἔτοιμάζω (ἔτοιμος) bereitmachen, beschaffen – ὅφρα damit – οἶος = μόνος

ἀ-γέραστος *ohne* γέρας – ὔ – ἕοικε < * Φέοικε *hier* es gehört sich

λεύσσωa sehen – τό zu ὔ... (*wie* ὔτι) – ἄλλῃ anderswohin

ποδ-άρκης "mit den Füßen (d.h. durch seine Schnelligkeit) helfend", der schnelle Läufer

κύδιστε edelster – φιλοκτέανος habgierig (vgl. Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές, ἡπεροπευτά... 3,39)

ἵδμεν < *Φίδμεν – ξυν-ήϊα = κοινά

- 125 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἔξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
Ἄλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ^{τριπλῆ τετραπλῆ τ'} ἀποτείσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
δῶσι πόλιν Τροίην εύτείχεον ἔξαλαπάξαι.«
- 130 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
»Μὴ δ' οὕτως, ἀγαθός περ ἐών, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
Ἡ ἐθέλεις, ὅφρ' αὐτὸς ἔχης γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὕτως
ἡσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
135 Ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοὶ
ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἴών γέρας, ἢ Ὁδυσῆος
ἄξω ἔλών· ὃ δέ κεν κεχολώσεται, ὃν κεν ἵκωμαι.
140 Ἄλλ' ἥτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις,
1. τά = ᾧ, 2. τά *demonstr.* – πολίων = πόλεων – ἔξ-επράθομεν *Aor.* zu ἔκ-πέρθω plündern – δατέομαι teilen
παλίλ-λογα (πάλιν) das Wiedereingesammelte – ἐπ-αγείρω sammeln
πρό-ες v. προ-ίημι
-πλῆ -fach – ἀπο-τείσω *Fut.* v. ἀπο-τίνω zurückzählen – αἱ = εἰ – ποθι irgendwo, irgendwann, wohl
δῶσι 3. *P. Sg. Konj. Aor. Akt.* – ἔξ-αλαπάξω einnehmen
- κρείων = κρέων
περ = καί/καίπερ – θεοείκελ' = θεοείκελε v. θεο-είκελος göttergleich
κλέπτω etw. verheimlichen – παρ-ελεύσε(*σ)αι = παρ-ελεύσῃ v. παρ-έρχομαι überholen, täuschen
ὅφρ' = ὅφρα dass, damit – αὐτάρ wiederum, hingegen, meiner-/deiner-/...-seits – αὐτῶς vergeblich
ἡσθαι = καθ-ἡσθαι – δευόμενον = δε(*F)όμενον – κέλε(*σ)αι v. κέλομαι = κέλευεις
ἄρσαντες zu ἄραρίσκω fügen, passend machen
ἵκωμαι = ἀφ-ίκωμαι + *Akk.* zu jdm. gehen
μετα-φράζομαι *hier:* überlegen

	νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν, ἐν δ' ἔρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηον βήσομεν· εἶς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,	ἡ ἄλας, ἀλός Salz, <i>meton.</i> Meer ὁ ἔρετης Ruderer – ἐπιτηδής, -ες passend, hinreichend θείομεν <i>ep. für</i> θῶμεν – ἂν = ὅνα – καλλι-πάρηος schönwangig βαίνω <i>kausativ</i> – ἀρχός Anführer – βουλη-φόρος Ratgeber, Anführer - ἔστω <i>Imper. 3. Pers. Sg. v. εἰμί</i>
145	ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὄδυσσεὺς	
	ἢε σύ, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν, ὅφρ' ἥμιν ἐκάεργον ἵλασσεαι ἴερὰ ρέξας.«	ἐκ-παγλος schrecklich, wild ἐκά-εργος "Weit-wirker" – ἵλασμα besänftigen – ρέζω tun, vollbringen
	Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ιδών προσέφη πόδας ὡκὺς Ἀχιλλεύς·	ὑπ-όδρα "von unten her", finster
	»Ω μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,	ἡ ἀναιδεία Schamlosigkeit - ἐπι-έννυμαι sich (auch noch) in etw. kleiden – κερδαλεό-φρων habgierig
150	πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἵφι μάχεσθαι;	
	Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἥλυθον αἰχμητάων δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἥλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,	αἰχμήτης mit Speeren bewaffnet
	οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ	ἐριβώλαξ mit fruchtbarem Erdboden – βωτι-άνειρα Nährerin von tapferen Männern δηλέομαι verwüsten

οῦρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἡχήεσσα·

ἀλλὰ σοί, ὡ μέγ' ἀναιδής, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὕφρα σὺ χαίρης,

τιμὴν ἄρνυμενοι Μενελάω σοί τε, κυνῶπα,

160 πρὸς Τρώων· τῶν οὗ τι μετατρέπη ούδ' ἀλεγίζεις·

καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς

ὡς ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱες Ἀχαιῶν.

Οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὀππότ' Ἀχαιοί

Τρώων ἐκπέρσωσ' εὖ ναιόμενον πτολίεθρον·

165 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάικος πολέμοιο

χείρες ἐμαὶ διέπουσ'. ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,

σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὄλιγον τε φίλον τε

ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεί κε κάμω πολεμίζων.

Νῦν δ' εἰμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἡ πολὺ φέρτερόν ἐστιν

170 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, ούδέ σ' ὁἶω

ἐνθάδ' ἄτιμος ἐών ἄφενος καὶ πλούτον ἀφύξειν.«

οῦρεα = ὕρεα, ὕρη – ἡχήεις tönen, rauschend

κυν-ώπης "hundsgesichtig" – ἄρνυμαι gewinnen

μετα-τρέπομαι + Gen.. sich etw. zuwenden, beachten – ἀλεγίζω + Gen. sich kümmern um

μοι ist Dat. incommodi oder gehört zu ἀπειλεῖς (ἀφαιρέω/-ομαι steht mit Akk. oder Gen. der Person)

μογέω sich abmühen

πολυ-άιξ wild

δι-έπω vollbringen, verrichten – ἦν = ἐάν – ὁ δασμός Verteilung

κάμνω ermatten, müde werden + Pt.

κορωνίς gebogen – ὁἶω hier gedenken, beabsichtigen

τὸ ἄφενος Reichtum – ἄφύσσω heranschaffen

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·

»Φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἔγωγε

λίσσομαι εἴνεκ' ἐμεῖο μένειν· πάρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι,

175 οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.

"Ἐχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων·

αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε·

εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, Θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν·

οἴκαδ' ἵων σὺν νηυσί τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι

180 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἔγὼ οὐκ ἀλεγίζω,

οὐδ' ὅθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὥδε·

ώς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσῆδα Φοῖβος Ἀπόλλων,

τὴν μὲν ἔγὼ σὺν νηῇ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι

πέμψω, ἔγὼ δέ κ' ἄγω Βρισιῆδα καλλιπάρηον

185 αὐτὸς ἵων κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' ἐϋ εἰδῆς,

ὅσσον φέρτερός είμι σέθεν, στυγέῃ δέ καὶ ἄλλος

ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.«

ἐπι-σευω antreiben, *Pass. es eilig haben*

πάρ' = πάρα = πάρ-εισιν

τιμήσουσι *Konjunktiv* – μητίετα *eig. Vokativ, nominativisch gebraucht*

ἐσσι = εἶ

Murray: "lord it over the Myrmidons" – ἄνασσω bei Homer meist mit dem Dat., aber Gen. z. B. in 38

ὅθομαι + Gen. hören auf, sich kümmern um

ἄγω *Konjunktiv*, vgl. 137

κλισίην-δε zum Zelt

στυγέω sich fürchten – ἄλλος jeder beliebige andere

φάσθαι *hier Passiv*: sich nennen – ὁμοιόω vergleichen – ἄντην gegenüber (noch zu ἐμοὶ)

	”Ως φάτο· Πηλεῖωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ Ἠτορ	τὸ ἄχος Kummer, Bitterkeit
	στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,	λάσιος behaart – διάνδιχα zwiespältig, zweierlei – μερμηρίζω im Zweifel sein, erwägen
190	ἢ ὅ γε φάσγανον ὄξὺν ἔρυσσάμενος παρὰ μηροῦ τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεῖδην ἐναρίζοι, ἥε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.	τὸ φάσγανον Schwert – ὁ μηρός Schenkel ἀν-ίστημι <i>kausativ</i> : zum Aufstehen bringen, vertreiben – ἐναρίζω töten – <i>Opt. obl. für den Konj. (welchen?)</i> ἐρητύω zügeln
	”Ηος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,	ἡος = ἔως während – ὥρμαίνω erwägen
	ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῦ μέγα ξίφος, ἥλθε δ' Ἀθήνη	κολεόν Scheide
195	οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἡρη ἄμφω ὄμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε·	πρό zu ἦκε (<i>nicht von ἦκω!</i>) – λευκ-ώλενος weißarmig; warum -ος und nicht -η? ἄμφω beide (<i>Dual</i>) – κηδομαι besorgt sein
	στῇ δ' ὅπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεῖωνα	στῇ <i>Subjekt ist Athene</i> – ξανθός gelb, golden, blond
	οἴω φαινομένῃ· τῶν δ' ἄλλων οὕ τις ὄράτο·	οίος = μόνος
	Θάμβησεν δ' Ἀχιλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω	Θαμβέω zittern, erschrecken
200	Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν· καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηγύδα·	ὄσσε Augen (<i>Dual; gemeint sind wohl Athenes, vgl. ihr Epithet γλαυκ-ώπις</i>) – φααίνω = φαίνω πτεροείς (<i>Pt. Aor. Pass.</i>) gefiedert, geflügelt – προσηγύδα: <i>Subjekt ist wieder Achilleus.</i>
	»Τίπτ' αὖτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας;	τίπτε = τί ποτε warum nur? – τὸ τέκος Kind – εἰλήλουθας = ἐλήλυθας (v. ἔρχομαι) αἰγι-όχος (*φέχω tragen, vgl. lat. veho) die Aegis tragend, aigisschwingend

Ἡ ἵνα ὕβριν ἵδη Ἀγαμέμνονος Ἀτρεῖδαο;

Ἄλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὅῶ·

ἐκ + λέγω offen heraus sprechen – τελέεσθαι *Futur*

205 ἥς ὑπεροπλίησι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσσῃ.«

ὑπερ-οπλία Unverschämtheit, Arroganz – τάχα bald – ἂν ὀλέσσῃ: zum *Modus* vgl. 137, 184.

Τὸν δ' αὗτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·

»Ἡλθον ἐγὼ παύσουσα τὸ σὸν μένος, αἴ̄ κε πίθηαι,

τὸ μένος Zorn, Leidenschaft – αἴ̄ κε πιθήαι: *Erkläre den Konditionalfall!*

οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἥκει θεὰ λευκώλενος Ἡρη

ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε·

210 ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί·

λήγω + Gen. v. etw. ablassen

ἀλλ' ἥτοι ἔπεσιν μὲν ὄνειδισον, ὡς ἔσεται περ·

ἔσεται *vll. v. ἔστιν* = πάρ-εστιν es steht frei, die Gelegenheit ergibt sich

ŵδε γάρ ἔξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·

ἔξερέω *vgl. 205*

καὶ ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα

ὕβριος εἴνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.«

ἴσχομαι (*verstärktes ἔχομαι*) innehalten, sich zurückhalten

215 Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὡκὺς Ἀχιλλεύς·

»Χρὴ μὲν σφωτέρον γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι

σφωτέρον euer beider (*Hera und Athene*) – θεά Sg. oder Dual

καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γάρ ἄμεινον·

ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.«

ἔκλυον *gnomischer Aorist* – Bestimme das Konditionalgefüge!

	Ἡ καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,	κώπη Griff, Heft des Schwerts – σχέθε = ἔσχε (-θε- ist ein verlängerndes Suffix ohne besondere Bedeutung)
220	ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε μύθω Ἀθηναίης· ἡ δ' Οὔλυμπόνδε βεβήκει	ὥσε v. ὠθέω stoßen βεβήκει Aspekt!
	δῶματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαιμονας ἄλλους.	
	Πηλεΐδης δ' ἔξαυτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν	ἀτάρτηρος wütend, wild
	Ἄτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὕ πω λῆγε χόλοιο·	
225	»Οίνοβαρές, κυνὸς ὅμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἔλαφοιο, οῦτέ ποτ' ἐς πόλεμον ἄμα λαῶ θωρηχθῆναι	οίνο-βαρής weinschwer – ὁ/ἡ ἔλαφος Hirsch (<i>steht für Feigheit</i>) θωρήσσω sich rüsten (ὁ θώρηξ, -κος Brustpanzer)
	οῦτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήσσιν Ἀχαιῶν τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κήρ εἴδεται εἶναι.	λόχος Hinterhalt; <i>in 13,275ff. wird der Hinterhalt als eine besonders mutige Tat beschrieben; erst dem Mittelalter galt er als unehrenhaft.</i> τλάω erdulden, wagen – ἡ κήρ, κηρός (= τὸ κήρ, κῆρος < *κέαρ Herz!) Verderben, Tod – εἴδομαι scheinen
	Ἡ πολὺ λώιόν ἔστι κατὰ στρατὸν εύρυν Ἀχαιῶν	λώιος besser, vorteilhafter
230	δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι, ὃς τις σέθεν ἀντίον εἴπη· δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·	εἴπη: <i>Welcher Modus und warum? In der Übersetzung muss etwas ergänzt werden.</i> δημο-βόρος völker verschlingend – οὐτί-δανος nichtswürdig – ἀνάσσω <i>vgl. 38, 180</i>
	ἢ γὰρ ὅν, Ἄτρεΐδη, νῦν ὕστατα λωβήσαιο.	ἢ γὰρ ὅν...: <i>Die Protasis fehlt; ergänze etwa "andernfalls" – λωβάω misshandeln, freveln</i>
	Ἄλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὄμοῦμαι·	ἐπ-όμνυμι dazu noch schwören
	ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὕ ποτε φύλλα καὶ ὅζους	ὅζος Zweig
235	φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὅρεσσι λέλοιπεν,	φύω hervorbringen – ἐπεὶ πρῶτα <i>vgl. 6:</i> von dem Moment an, als – ἡ τομή Schnitt; <i>hier: Baumstumpf</i>